



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Αθήνα, 17.12.2020
Αρ. πρωτ.: 443 612/2020

**Αριθμός Γνωμοδότησης 191/2020
(Ατομική)**

ΘΕΜΑ : Το υπ' αριθ. Πρωτ.48719/8.7.2020 έγγραφο του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Περίληψη Ερωτήματος : Εάν οι παράλληλες δραστηριότητες του Κ.Μ, Επίκουρου Καθηγητή επί Θητεία του Τμήματος Διοίκησης Τουρισμού της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, είναι συμβατές με την ιδιότητα μέλους Δ.Ε.Π. πλήρους απασχόλησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 23 και 24 του ν.4009/2011.

...../.....

Ιστορικό

Από το παραπάνω ερώτημα και από τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1.Ο Κ.Μ με την υπ' αριθ.30712/6.5.2020 πράξη του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής διορίσθηκε με τριετή θητεία σε κενή οργανική θέση μέλους του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π) βαθμίδας Επίκουρου Καθηγητή του Τμήματος Διοίκησης Τουρισμού της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών (ΦΕΚ Γ' 928/19.6.2020).

2.Ο Κ.Μ., με το από 3.7.2020 ηλεκτρονικό του μήνυμα, το οποίο διαβιβάστηκε στη Διεύθυνση Διοικητικού-Τμήμα Δ.Ε.Π του Π.Α.Δ.Α. εκθέτει ότι: α) μέχρι την εκλογή του σε θέση Δ.Ε.Π., ασκούσε ελεύθεριο επάγγελμα με κύρια δραστηριότητα (ΚΑΔ) Υπηρεσίες Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και εργαζόταν σε διάφορα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα της Χώρας, β) διατελεί Πρόεδρος Δ.Σ και συνδιαχειριστής, χωρίς αμοιβή σε αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία (Α.Μ.Κ.Ε) με την επωνυμία «Τουριστικός Οργανισμός Πελοποννήσου», που βασικό στόχο έχει την προώθηση και προβολή του τουριστικού προϊόντος της Πελοποννήσου, τα οικονομικά οφέλη της οποίας διατίθενται αποκλειστικά προς εκπλήρωση των καταστατικών σκοπών της και γ) είναι Πρόεδρος και συνδιαχειριστής Πρωτοβάθμιου Σωματίου (μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα), επίσης δίχως κάποια αμοιβή, με κύριους καταστατικούς σκοπούς την προώθηση του τουριστικού προϊόντος Περιφερειακής Ενότητας, τα οικονομικά οφέλη του οποίου διατίθενται αποκλειστικά στην εκπλήρωση των καταστατικών του σκοπών. Λόγω της επικείμενης ορκωμοσίας και ανάληψης υπηρεσίας του, ενόψει των ανωτέρω δραστηριοτήτων του, θέτει τα κάτωθι ερωτήματα : i) εάν η άσκηση ελεύθεριου επαγγέλματος από αυτόν θα πρέπει να έχει διακοπεί κατά το χρόνο της ορκωμοσίας του, ii) ποιο το καθεστώς που ισχύει ως προς την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών σε εκπαιδευτικούς φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού φορέα, iii) εάν στην περίπτωση που δεν υπάρχει ασυμβίβαστο θα πρέπει να ενημερώνεται ο Κοσμήτορας της Σχολής, iv) εάν οι όποιες αμοιβές από παράλληλες δραστηριότητες, από όπου και εάν προέρχονται, θα πρέπει να διέρχονται μέσω του ΕΛΚΕ του ιδρύματος και v) εάν η συμμετοχή του με τις ανωτέρω ιδιότητες στην αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία και στο σωματείο είναι ασυμβίβαστες με τη θέση του ως μέλος Δ.Ε.Π.

3. Επισημαίνεται ότι ο Κ.Μ. έχει ήδη ορκιστεί και αναλάβει υπηρεσία στις 16.7.2020, όπως προκύπτει από το πιστοποιητικό υπηρεσιακών μεταβολών του, ενώ δεν προσκομίζει ειδικότερα στοιχεία για τις δραστηριότητές του, τις οποίες προτίθεται να ασκεί παράλληλα.

4. Με το με αριθ. 48719/8.7.2020 έγγραφο του Πρύτανη διαβιβάστηκε στο Δικαστικό Γραφείο το ανωτέρω ηλεκτρονικό μήνυμα του Κ.Μ., προκειμένου να γνωμοδοτήσουμε για το εάν οι δραστηριότητες που αναφέρονται σ' αυτό είναι



συμβατές με την ιδιότητά του ως μέλος Δ.Ε.Π., κατ'άρθρα 23 και 24 του ν.4009/2011, προκειμένου να αναλάβει ο Κ.Μ. υπηρεσία.

Νομοθετικό πλαίσιο

5.Στο άρθρο 16 παρ.6 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζεται ότι: «Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί, τα δε σχετικά με την κατάσταση αυτών καθορίζονται από τους οργανισμούς των οικείων ιδρυμάτων».

6.Στα άρθρα 23 παρ.1, 2, 3, 4, 5 και 24 παρ.1,3 του ν. 4009/2011 (ΦΕΚ Α'195) «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων», όπως ισχύει σήμερα, ορίζονται τα ακόλουθα:

«Άρθρο 23: 1. Οι Καθηγητές εκλέγονται ως πλήρους απασχόλησης. Μετά τη συμπλήρωση τριετούς πραγματικής άσκησης καθηκόντων στη βαθμίδα του πρώτου διορισμού τους, μπορούν να ενταχθούν στην κατηγορία της μερικής απασχόλησης, οπότε και λαμβάνουν το 35% των τακτικών αποδοχών τους. 2. Οι Καθηγητές πλήρους απασχόλησης υποχρεούνται να διαμένουν και να εγκαθίστανται στο νομό όπου εδρεύει η σχολή του Α.Ε.Ι. στο οποίο υπηρετούν και μπορούν:

α) Να αμείβονται από χρηματοδοτούμενα έργα που διαχειρίζεται ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ), ή και το Ν.Π.Ι.Δ. οποιουδήποτε Α.Ε.Ι., το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 58, ή οποιοδήποτε ερευνητικό ινστιτούτο ή κέντρο που εποπτεύεται από οποιοδήποτε Υπουργείο.

β) Να αμείβονται από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

γ) Να ασκούν με ή χωρίς αμοιβή, καθώς και με αποζημίωση κατ' αποκοπήν, κάθε είδους έργο ή δραστηριότητα, πλην εκείνων που προσδίδουν την εμπορική ιδιότητα, καθώς και να ασκούν τα καθήκοντα του διευθύνοντος συμβούλου του Ν.Π.Ι.Δ. του ιδρύματος τους, που προβλέπεται στο άρθρο 58. Σε κάθε περίπτωση μπορούν να μετέχουν με οποιαδήποτε ιδιότητα σε εταιρείες τεχνολογικής βάσης - έντασης γνώσης που προβλέπονται από το άρθρο 23 του ν. 2741/1999 (Α' 199).

δ).....

ε).....

στ) Να συμμετέχουν ως έμμισθα μέλη σε δύο κατ' ανώτατο όριο επιτροπές και επιστημονικά ή διοικητικά συμβούλια του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, στις

οποίες προβλέπεται υποχρεωτικώς η συμμετοχή καθηγητών, καθώς και σε Διοικούσες Επιτροπές Α.Ε.Ι. και ως μέλη της Ακαδημίας Αθηνών, ως μέλη ή επιστημονικοί συνεργάτες του Επιστημονικού Συμβουλίου, της Επιστημονικής Υπηρεσίας και Επιτροπών της Βουλής, καθώς και ως μέλη των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών με εξαίρεση τη θέση του προέδρου τους, ή να κατέχουν τις προβλεπόμενες από τις κείμενες διατάξεις θέσεις Ειδικού Συμβούλου ή Ειδικού Συνεργάτη των Υπουργών, των Υφυπουργών ή των Γενικών Γραμματέων και να κατέχουν τις εκ του νόμου προβλεπόμενες θέσεις Επιστημονικού Διευθυντή και επιστημονικών συνεργατών του Κέντρου Ανάλυσης και Σχεδιασμού, καθώς και να ορίζονται μέλη του Επιστημονικού Συμβουλίου του Υπουργείου Εξωτερικών.

ζ) Να διδάσκουν σε οποιοδήποτε άλλο Α.Ε.Ι., σε δημόσιες Σχολές, σε δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) και Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) ή να παρέχουν διοικητικό έργο στο Ι.Ε.Π..

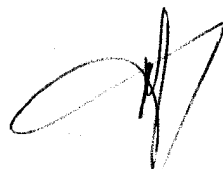
η)...

θ) Να ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα με την επιφύλαξη των περιορισμών που προβλέπονται στην περίπτωση γ' της παρούσας παραγράφου και ύστερα από ενημέρωση του Κοσμήτορα της Σχολής στην οποία ανήκουν. Η παράλειψη εκπλήρωσης της ανωτέρω υποχρέωσης συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα σύμφωνα με την περίπτωση ε' της παρ. 1 άρθρου του άρθρου 23 του π.δ.160/2008 (Α' 220).¹

3.α) Οι αμοιβές των καθηγητών και υπηρετούντων λεκτόρων πλήρους απασχόλησης της περίπτωσης α' της παραγράφου 2 εισπράττονται μέσω του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) του Ιδρύματος όπου υπηρετούν και υπόκεινται σε παρακράτηση πέντε τοις εκατό (5%) επί του ακαθάριστου ποσού. Η ανωτέρω παρακράτηση αποτελεί πόρο του Ε.Λ.Κ.Ε. του οικείου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.).

β) Οι καθηγητές και υπηρετούντες λέκτορες πλήρους απασχόλησης, οι οποίοι ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα, είτε ατομικώς είτε μέσω εταιρείας, υποχρεούνται να αποδίδουν στον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) του Α.Ε.Ι., όπου υπηρετούν, ποσοστό επτά τοις εκατό (7%) επί του

¹ Η παρ.θ' αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.13β του άρθρου 24 του ν.4386/2016 (ΦΕΚΑ'83). Προ της αντικατάστασής της είχε ως εξής: « θ) Να ασκούν ελεύθερο επάγγελμα ύστερα από ενημέρωση του Κοσμήτορα της σχολής στην οποία ανήκουν».



ετήσιου καθαρού εισοδήματος που υπάγεται στην περίπτωση θ' της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Το εν λόγω ποσό αποτελεί πόρο του Ε.Λ.Κ.Ε. του Α.Ε.Ι. και αποδίδεται από τους υπόχρεους στον οικείο Ε.Λ.Κ.Ε. . γ)....

θ) Άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, σύμφωνα με την περ. θ) της παρ. 2, ατομικά ή μέσω εταιρείας, λογίζεται αποκλειστικά η παροχή κάθε είδους υπηρεσιών, που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ή την οικεία επιστήμη των καθηγητών και των υπηρετούντων λεκτόρων πλήρους απασχόλησης.

ι) Στο ετήσιο καθαρό εισόδημα των περ. β) και γ) δεν εντάσσονται αμοιβές καθηγητών και υπηρετούντων λεκτόρων πλήρους απασχόλησης που προέρχονται από την παροχή διδακτικού ή διοικητικού έργου της περ. ζ) της παρ. 2...²

4. Καθηγητές μερικής απασχόλησης είναι υποχρεωτικά όσοι κατέχουν θέση πλήρους απασχόλησης στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα.

5. Οι Καθηγητές που επιθυμούν να υπηρετήσουν κατά το επόμενο ακαδημαϊκό έτος ως μερικής απασχόλησης υποβάλλουν στην σχολή στην οποία υπηρετούν αίτηση, στην οποία δηλώνουν την παράλληλη απασχόληση που επιθυμούν να ασκήσουν. Η αίτηση εγκρίνεται από την κοσμητεία, αφού διαπιστωθεί τεκμηριωμένα ότι δεν παρακωλύεται η εύρυθμη λειτουργία και ότι καλύπτονται οι ανάγκες της σχολής. Την έγκριση ακολουθεί η έκδοση πράξης ένταξης στην κατηγορία της μερικής απασχόλησης από τον κοσμήτορα, η οποία κοινοποιείται στον πρύτανη, και το Συμβούλιο του Ιδρύματος, καθώς και στο Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.....

Άρθρο 24: Ασυμβίβαστα - Αναστολή καθηκόντων 1. Στους Καθηγητές απαγορεύεται: α) να απασχολούνται ως σύμβουλοι ή με διοικητικά ή διδακτικά ή ερευνητικά καθήκοντα ή να συμμετέχουν με οποιαδήποτε σχέση και χρονική διάρκεια, σε φορέα παροχής εκπαιδευτικών ή ερευνητικών υπηρεσιών που δεν υπάγεται στο δημόσιο τομέα. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται στους Καθηγητές των Α.Ε.Ι. να απασχολούνται, υπό τις ανωτέρω ιδιότητες, σε μη κερδοσκοπικά ερευνητικά κέντρα τα οποία αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. β)

² Η παρ. 3, όπως είχε αντικατασταθεί με την παρ.13γ άρθρου 24 ν.4386/2016 (Α' 83) και συμπληρωθεί με το άρθρο 27 παρ.1 Ν.4415/2016 (Α' 159), και με το άρθρο 93 ν.4485/2017 (Α' 114), αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 35 ν.4559/2018 (Α' 142). Με το άρθρο 29 παρ.2 ν. 4713/2020 (Α' 147) προστέθηκαν περιπτώσεις θ έως ιδ'.

να ιδρύουν ή να συμμετέχουν, με οποιαδήποτε σχέση ή ιδιότητα, σε επιχειρήσεις ή εταιρείες ή κοινοπραξίες ή κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα, στα οποία ανατίθεται η εκπόνηση μελετών ή προγραμμάτων ή η εκτέλεση συγκεκριμένου έργου ή η προμήθεια υλικού ή η παροχή υπηρεσιών από το οικείο ή άλλο Α.Ε.Ι. και γ)....2.... 3. Η παραβίαση του ασυμβιβάστου συνεπάγεται την υποχρεωτική παραπομπή μέσω του πρύτανη ή του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων στο πειθαρχικό συμβούλιο και επισύρει την ποινή της οριστικής παύσης.4.....».

7. Στα άρθρα 78, 91, 92, 93, 106 του Κεφαλαίου Δ' του Βιβλίου πρώτου και 741, 742, 748, 749, 758, 784 του Κεφαλαίου ΚΔ του Βιβλίου Δεύτερου του Αστικού Κώδικα ορίζονται τα ακόλουθα:

«Άρθρο 78: Ένωση προσώπων που επιδιώκει σκοπό μη κερδοσκοπικό αποκτά προσωπικότητα όταν εγγραφεί σε ειδικό δημόσιο βιβλίο (σωματείο) που τηρείται στο πρωτοδικείο της έδρας του. Για να συσταθεί σωματείο χρειάζονται είκοσι τουλάχιστον πρόσωπα.

Άρθρο 91: Η ιδιότητα του μέλους αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά δεν επιδέχεται αντιπροσώπευση και δεν μεταβιβάζεται ούτε κληρονομείται.

Άρθρο 92 : Η διοίκηση του σωματείου αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, αποτελείται από τα μέλη του σωματείου.

Άρθρο 93 : Η συνέλευση των μελών αποτελεί το ανώτατο όργανο του σωματείου και αποφασίζει για κάθε υπόθεσή του που δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου. Η συνέλευση αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, ιδίως εκλέγει τα πρόσωπα της διοίκησης, αποφασίζει για την είσοδο ή την αποβολή μέλους, εγκρίνει τον ισολογισμό, αποφασίζει για την μεταβολή του σκοπού του σωματείου, για την τροποποίηση του καταστατικού και για τη διάλυση του σωματείου.

Άρθρο 106: Η περιουσία του σωματείου που διαλύθηκε δεν διανέμεται ποτέ στα μέλη του.

Άρθρο 741: Με τη σύμβαση της εταιρίας δύο ή περισσότεροι έχουν αμοιβαίως υποχρέωση να επιδιώκουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό και ιδίως οικονομικό.

Άρθρο 742: Οι εισφορές των εταίρων μπορούν να συνίστανται σε εργασία τους, σε χρήματα ή σε άλλα αντικείμενα, καθώς και σε κάθε άλλη παροχή.

Αν δεν συμφωνήθηκε κάτι άλλο, οι εταίροι είναι υποχρεωμένοι σε ίσες εισφορές.

Άρθρο 748: Η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανήκει, εάν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, σε όλους μαζί τους εταίρους. Για κάθε πράξη χρειάζεται η συναίνεση όλων των εταίρων. Αν κατά την εταιρική σύμβαση η απόφαση λαμβάνεται κατά πλειοψηφία, σε περίπτωση αμφιβολίας η πλειοψηφία υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των εταίρων.

Άρθρο 749 : Αν η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανατέθηκε σε έναν μόνο ή σε μερικούς από τους εταίρους οι υπόλοιποι αποκλείονται από τη διαχείριση. Αν η διαχείριση ανατέθηκε σε μερικούς μόνο από τους εταίρους, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 758 : Οι εισφορές των εταίρων καθώς και καθετί που αποκτάται για την εταιρεία από τη διαχείρισή της ανήκουν σε όλους τους εταίρους κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός. Καθετί που ο διαχειριστής εταίρος απέκτησε στο όνομά του, αντιπροσωπεύοντας την εταιρεία, έχει υποχρέωση να το καταστήσει κοινό όλων των εταίρων κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός.

Άρθρο 784: Η εταιρία του κεφαλαίου αυτού, αν επιδιώκει οικονομικό σκοπό, αποκτά νομική προσωπικότητα, εφόσον τηρηθούν οι όροι της δημοσιότητας που ο νόμος τάσσει για το σκοπό αυτό στις ομόρρυθμες εμπορικές εταιρίες. Η προσωπικότητα αυτής της αστικής εταιρίας εξακολουθεί να υπάρχει ωσότου περατωθεί η εκκαθάριση και για τις ανάγκες της εκκαθάρισης».

Ερμηνεία και Εφαρμογή Διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών, που τέθηκαν υπόψη μου από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

8. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16 παρ.6 του Συντάγματος και όπως αυτό ερμηνεύεται από τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου οι καθηγητές των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί και καταρχήν πρέπει να είναι αποκλειστικά αφοσιωμένοι στο διδακτικό και ερευνητικό τους έργο και ο νομοθέτης μπορεί κατ'εξαίρεση να επιτρέψει

εξωπανεπιστημιακή απασχόληση, μόνο για τις ανάγκες της επιστήμης και της τεχνολογίας, στο μέτρο που η συμμετοχή τους σ' αυτή είναι αναγκαία και δεν ματαιώνει την εξυπηρέτηση του δημόσιου σκοπού της παροχής ανώτατης εκπαίδευσης από τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (ΣτΕ 656/2011, 1409/2007).

9. Με το άρθρο 23 παρ.1 και 5 του ν.4009/2011 ορίζεται ότι τα μέλη ΔΕΠ εκλέγονται ως πλήρους απασχόλησης και μόνο μετά τη συμπλήρωση τριετούς πραγματικής άσκησης καθηκόντων στη βαθμίδα του πρώτου διορισμού τους μπορούν να ενταχθούν στην κατηγορία της μερικής απασχόλησης, μετά την υποβολή αίτησης στη Σχολή που υπηρετούν, με την οποία δηλώνεται και η παράλληλη απασχόληση που επιθυμούν να ασκήσουν και η οποία αφορά το επόμενο ακαδημαϊκό έτος υπηρεσίας. Περαιτέρω στο άρθρο 2 του ίδιου άρθρου ορίζονται περιοριστικά εκείνες οι δραστηριότητες με τις οποίες οι καθηγητές πλήρους απασχόλησης μπορούν να απασχολούνται συγχρόνως με την άσκηση των κυρίων καθηκόντων τους.

10. Μεταξύ αυτών των περιοριστικά αναφερόμενων περιπτώσεων περιλαμβάνεται η άσκηση κάθε είδους έργου ή δραστηριότητας, με ή χωρίς αμοιβή, είτε με αποζημίωση κατ' αποκοπή (περ.γ'), καθώς και η άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας (περ.θ'), υπό την ρητή προϋπόθεση ότι οι δραστηριότητες αυτές δεν συνιστούν άσκηση εμπορίας και δεν τους προσδίδουν την εμπορική ιδιότητα. Εφόσον δε η παράλληλη δραστηριότητα είναι επιχειρηματική θα πρέπει να ενημερώνεται προηγουμένως ο Κοσμήτορας της Σχολής, άλλως η παράλειψη εκπλήρωσης της υποχρέωσης αυτής συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα κατ' άρθρο 23 παρ.1 περ.ε' του π.δ. 160/2008 (περ.θ' εδ.δεύτερο).

11. Μεταξύ δε των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων είναι και η διδασκαλία σε οποιοδήποτε άλλο Α.Ε.Ι., σε δημόσιες Σχολές, σε δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) και Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) ή η παροχή διοικητικού έργου στο Ι.Ε.Π. (περ. ζ'), δηλαδή σε δημόσιους εκπαιδευτικούς φορείς. Αντιθέτως, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 24 παρ.1 περ.α', η απασχόληση με οποιαδήποτε ιδιότητα σε ιδιωτικούς φορείς παροχής εκπαιδευτικών ή ερευνητικών υπηρεσιών είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα μέλους ΔΕΠ.



12. Συνακόλουθα η ανωτέρω δραστηριότητα, ως ελεύθεριο επάγγελμα παροχής υπηρεσιών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, στο μέτρο που δεν αποτελεί ασυμβίβαστο, κατά τα προεκτεθέντα, δεν αποτελεί και κώλυμα για τον διορισμό και την ανάληψη υπηρεσίας του εκλεγμένου μέλους Δ.Ε.Π.
13. Η εταιρία του Αστικού Κώδικα ρυθμίζεται στα άρθρα 741 επ., ως σύμβαση δυο ή περισσότερων προσώπων, με την οποία αναλαμβάνεται από αυτά η αμοιβαία υποχρέωση να επιδιώκουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό και ιδίως οικονομικό (άρθρο 741 ΑΚ). Πρόκειται για έναν απλό και ευέλικτο τρόπο συμπράξεως και συνεργασίας για την επιδίωξη οικονομικών και όχι μόνο αποτελεσμάτων, δεδομένου ότι η ίδρυση της αστικής εταιρίας δεν απαιτεί την τήρηση ιδιαίτερων διατυπώσεων δημοσιότητας και ο σκοπός της εκτείνεται σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων κερδοσκοπικών και μη. Οι διατάξεις των άρθρων 741-783 ΑΚ αναφέρονται κατά κύριο λόγο στην αστική εταιρία ως μορφή ενώσεως προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα. Ο νομοθέτης του Αστικού Κώδικα, έχοντας υπόψη τη μορφή αυτή εταιρικής οργανώσεως, θέσπισε ρυθμίσεις για ζητήματα όπως, μεταξύ άλλων, η εταιρική διαχείριση, η εσωτερική και εξωτερική ευθύνη των εταίρων, η αναλογία στα κέρδη και στις ζημιές της εταιρίας, ρυθμίσεις που είναι προσαρμοσμένες σ' αυτή τη μορφή αστικής εταιρίας. Τόσο, όμως, στον Αστικό Κώδικα, όσο και στην πρακτική αναγνωρίζονται και περιπτώσεις εταιρικής δραστηριοποίησης που διαφοροποιούνται σε αρκετά σημεία από τη βασική δομή της εταιρίας των άρθρων 741 επ. ΑΚ. Από αυτές τις περιπτώσεις η διάταξη του άρθρου 784 ΑΚ αναφέρεται ειδικώς στην αστική εταιρία που αποκτά νομική προσωπικότητα. Έτσι η αστική εταιρία δεν έχει μεν νομική προσωπικότητα, μπορεί όμως να αποκτήσει εφόσον τηρηθούν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται για τις ομόρρυθμες εταιρίες, σύμφωνα με το άρθρο 784 του ΑΚ, δηλαδή επιδίωξη οικονομικού σκοπού, σύνταξη εγγράφου και δημοσίευση αυτού, κατά τις διατάξεις των άρθρων 42-44 του ΕμπΝ (Γεωργακόπουλος, στον ΑΚ Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, κατ' άρθρο Ερμηνεία έκδ. 1982, άρθρο 784, σ. 140, Ν. Ρόκας, Εμπορικές Εταιρίες, έκδ. 1992, σ. 5). Ο οικονομικός αυτός σκοπός της εταιρίας δεν χρειάζεται να συνίσταται αποκλειστικά στην επιδίωξη κέρδους. Ο οικονομικός χαρακτήρας της εταιρίας υφίσταται όταν η πραγματοποίηση του εταιρικού σκοπού έχει ως αναγκαία ή δυνητική συνέπεια δικαιοπρακτική ή αδικοπρακτική ευθύνη ή παροχές, οι

οποίες στα συναλλακτικά ήθη κατά κανόνα αμείβονται. Σιωπηρή προϋπόθεση είναι η απουσία εμπορικού σκοπού, γιατί τότε η εταιρία γίνεται ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη (Γεωργακόπουλος, ό.π.). Εξάλλου, η αστική εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα δεν αποτελεί αντικείμενο ειδικής αναφοράς στον Αστικό Κώδικα, υπονοείται ωστόσο στη διάταξη του άρθρου 741 ΑΚ, αφού η εταιρία, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, μπορεί να επιδιώκει οποιονδήποτε σκοπό, άρα και μη κερδοσκοπικό, η επιδίωξη δε οικονομικού σκοπού δεν αποκλείει την εξυπηρέτηση μη κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων. Το ρυθμιστικό πλαίσιο της εν λόγω εταιρίας καθορίζεται συνήθως από τα ίδια τα συμβαλλόμενα μέρη στο καταστατικό που συνοδεύει τη σύσταση της. Σε διαφορετική περίπτωση επιφυλάσσεται η εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 741 επ. ΑΚ, κατάλληλα προσαρμοσμένων στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα της. Η ειδική νομοθεσία πάντως δεν αγνοεί τη μορφή αυτή εταιρικής οργανώσεως και ιδίως η φορολογική νομοθεσία, η οποία αναφέρεται ειδικά στη μη κερδοσκοπική εταιρία. Η μη κερδοσκοπική αστική εταιρία από τη φύση του αντικειμένου της δεν συνδέεται με την επιδίωξη ατομιστικών συμφερόντων, η φύση δε και η λειτουργία της δεν είναι ασυμβίβαστη με την επιδίωξη οικονομικού οφέλους. Οικονομικό κέρδος μπορεί να προκύψει για την εταιρία, μεταξύ άλλων, από την οικονομική εκμετάλλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας της και από τις ποικίλες φύσεως δραστηριότητες της. Ο «ιδανικός» σκοπός της την «αποπροσωποποιεί», γι' αυτό και συνηθίζεται η αστική εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα να λαμβάνει τη μορφή νομικού προσώπου κατά τη διάταξη του άρθρου 784 ΑΚ, με όργανα του τη γενική συνέλευση των εταίρων και το διοικητικό συμβούλιο, μέλη του οποίου μπορεί να είναι και μη εταίροι (Απ. Γεωργιάδη, σε ΧρΙΔ 2007.193 επ.)[ΕφΘ 1574/2013 με εκεί παραπομπές].

14. Συνεπώς καταρχήν η ίδρυση ή συμμετοχή μέλους ΔΕΠ σε αστική εταιρεία μη κερδοσκοπική, λόγω της φύσεως και του σκοπού της, που δεν είναι εμπορικός και συνεπώς δεν προσδίδει και στα μέλη της την εμπορική ιδιότητα, αποτελεί επιτρεπόμενη δραστηριότητα (ΝΣΚ 70/2020), εφόσον δε ο σκοπός αυτής είναι οικονομικός εμπίπτει στην περ.θ' της παρ.2 του άρθρου 23 του ν.4009/2011, για την οποία, ως επιχειρηματική δραστηριότητα, θα πρέπει να ενημερώνεται ο Κοσμήτορας της Σχολής. Σε κάθε περίπτωση



περίπτωση ισχύει η απαγόρευση της διάταξης του άρθρου 24 παρ.1 περ.β' σύμφωνα με την οποία στην συνιστώμενη αστική εταιρεία δεν θα πρέπει να ανατίθεται η εκπόνηση μελετών ή προγραμμάτων ή η εκτέλεση συγκεκριμένου έργου ή η προμήθεια υλικού ή η παροχή υπηρεσιών από το οικείο ή άλλο Α.Ε.Ι., άλλως η ως άνω δραστηριότητα εμπίπτει στην έννοια του ασυμβίβαστου.

15. Περαιτέρω η συμμετοχή μέλους Δ.Ε.Π στη διοίκηση της εταιρείας, χωρίς αμοιβή, είτε με την ιδιότητα του συνδιαχειριστή, είτε με την ιδιότητα του Προέδρου του Δ.Σ. δεν δημιουργεί κάποιο κώλυμα, αφού θα μπορούσε να ενταχθεί στην έννοια του έργου ή δραστηριότητας χωρίς αμοιβή (περ.γ'), υπό την πρόσθετη προϋπόθεση ότι τα καθήκοντα αυτά δεν εμποδίζουν το μέλος Δ.Ε.Π από την άσκηση των καθηκόντων και υποχρεώσεων του ως πλήρους απασχόλησης (Ολ.ΝΣΚ 135/2004, ΝΣΚ 29/2001³). Αντιθέτως η κατοχή της ιδιότητας αυτής (Προέδρου ή μέλους διοίκησης) επ' αμοιβή, εφόσον δεν εμπίπτει σε κάποια από τις κατηγορίες της περίπτωσης στ' της παρ. 2 του άρθρου 23 του ν.4009/2011 δεν είναι επιτρεπόμενη για μέλος ΔΕΠ πλήρους απασχόλησης.

16. Το σωματείο το οποίο αποτελεί έκφραση βούλησης των ιδρυτικών μελών, για την επίτευξη σκοπού μη κερδοσκοπικού, είτε του ίδιου είτε των κατ'ιδίαν μελών, αποτελεί ν.π.ι.δ. από της εγγραφής της ιδρυτικής πράξης στο βιβλίο σωματείων που τηρείται στα κατά τόπους πρωτοδικεία. Ο επιτρεπτός σκοπός του σωματείου δύναται να είναι μορφωτικός, ψυχαγωγικός, φιλανθρωπικός, κοινωνικός, θρησκευτικός, πολιτικός, αθλητικός, πολιτιστικός κλπ., ενώ δεν αποκλείεται και η εν ευρεία έννοια επιδίωξη οικονομικού σκοπού. Ο σκοπός του δεν θα πρέπει να αντίκειται στο νόμο ή στα χρηστά ήθη και είναι αυτός που διακρίνει το σωματείο από την εταιρεία (741 ΑΚ) και τον συνεταιρισμό (αρθρ.1 ν.602/1915).[ΑΚ Γεωργιάδης Σταθόπουλος Ερμηνεία κατ'άρθρο τ. Ι, άρθρο 78, Ι στοιχ.2 με εκεί παραπομπές]. Ανώτατο όργανό του είναι η συνέλευση των μελών του, η οποία, εφόσον δεν ορίζεται άλλως στο καταστατικό του, εκλέγει μεταξύ των μελών του και τα πρόσωπα της διοίκησής του. Η διοίκηση του σωματείου εκπροσωπεί αυτό προς τα έξω και διαχειρίζεται τις υποθέσεις του. Η ιδιότητα του συνδιαχειριστή σωματείου,

³ Οι ως άνω Γνωμοδοτήσεις του ΝΣΚ έκριναν με βάσει το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς του ν.2530/1997, πλην όμως οι αντίστοιχες διατάξεις επαναλαμβάνονται και με το ισχύον καθεστώς.

όπως και η ιδιότητα Προέδρου Δ.Σ του σωματείου, ως εκλεγμένα από τη Γενική Συνέλευση μέλη Διοίκησής του, εφόσον γίνεται χωρίς αμοιβή, εκπορεύεται, εάν δεν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό, από την ιδιότητα μέλους του σωματείου και αποτελεί επιτρεπόμενη παράλληλη δραστηριότητα μέλους Δ.Ε.Π πλήρους απασχόλησης, για τους ίδιους λόγους και με τις ίδιες προϋποθέσεις, που προαναφέρθηκαν, για τη συμμετοχή με τις αντίστοιχες ιδιότητες στην αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία. Αντιστοίχως η κατοχή αμειβόμενων θέσεων με τις ιδιότητες αυτές, εφόσον δεν εμπίπτει σε κάποια από τις κατηγορίες της περίπτωσης στ' της παρ.2 του άρθρου 23 του ν.4009/2011 δεν είναι επιτρεπόμενη για μέλος ΔΕΠ πλήρους απασχόλησης.

17. Με την παρ.3 περ.α' του άρθρου 23 του ν.4009/2011 προβλέπεται ότι οι αμοιβές των καθηγητών και των υπηρετούντων λεκτόρων πλήρους απασχόλησης από χρηματοδοτούμενα έργα, που διαχειρίζεται ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) ή το προβλεπόμενο από το άρθρο 58 Ν.Π.Ι.Δ., οποιουδήποτε Α.Ε.Ι., η οποιοδήποτε ερευνητικό ινστιτούτο ή κέντρο που εποπτεύεται από οποιοδήποτε Υπουργείο, εισπράττονται μέσω του Ε.Λ.Κ.Ε του ιδρύματος που υπηρετούν και υπόκεινται σε παρακράτηση πέντε τοις εκατό (5%) επί του ακαθαρίστου ποσού. Με την περ. β' της ίδιας διάταξης προβλέπεται επίσης η υποχρέωση, για τα μέλη Δ.Ε.Π πλήρους απασχόλησης, να αποδίδουν στον Ε.Λ.Κ.Ε του Α.Ε.Ι που υπηρετούν ποσοστό (7%) επί του ετησίου καθαρού εισοδήματος τους από επιχειρηματική δραστηριότητα, την οποία ασκούν είτε ατομικώς είτε μέσω εταιρειών. Όπως γίνεται δεκτό από το ΣτΕ (Ολ.3299/2014) ο δικαιολογητικός λόγος της προβλεπόμενης παρακράτησης συνίσταται στο ότι τα παρακρατούμενα ποσά, διατίθενται υπέρ των οικείων ιδρυμάτων για την κάλυψη δαπανών, απαραίτητων για τις ανάγκες έργων (εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών κ.α.) και την παροχή υπηρεσιών (επιστημονικών, τεχνολογικών κ.α.), που συμβάλλουν στη σύνδεση της εκπαίδευσης και της έρευνας με την παραγωγή, τα οποία εκτελούνται ή παρέχονται και από το επιστημονικό προσωπικό των Α.Ε.Ι. Οι τελευταίοι είναι, ενόψει αυτού, οι τελικοί αποδέκτες των παρακρατούμενων ποσών, τα οποία συμβάλλουν στην εξασφάλιση των υλικών προϋποθέσεων αξιοπρεπούς ασκήσεως του πανεπιστημιακού τους έργου και απολαμβάνουν δυνατότητες παροχής εκπαίδευσης υψηλού επιπέδου εντός του Πανεπιστημίου (εγκαταστάσεις, ερευνητικό εξοπλισμό, πανεπιστημιακές



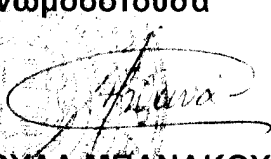
βιβλιοθήκες), ενώ παράλληλα μπορούν να ασκούν και ελεύθεριο επάγγελμα, να επαυξάνουν δε την ιδιωτική τους πελατεία λόγω του αυξημένου κύρους που τους προσδίδει η θέση τους και η εν γένει απασχόλησή τους στο Πανεπιστήμιο. Με το άρθρο 29 παρ.2 του ν. 4713/2020, με το οποίο προστέθηκαν παρ.θ' έως ιδ' στην παρ.3 του άρθρου 23 του ν.4009/2011, διευκρινίστηκε τόσο, ότι ως εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα είτε ατομικά είτε μέσω εταιρείας νοούνται αποκλειστικά η παροχή κάθε είδους υπηρεσιών, που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ή την οικεία επιστήμη των καθηγητών και των υπηρετούντων λεκτόρων πλήρους απασχόλησης, όσο και ότι δεν υπόκεινται σε παρακράτηση αμοιβές καθηγητών και υπηρετούντων λεκτόρων πλήρους απασχόλησης που προέρχονται από την παροχή διδακτικού ή διοικητικού έργου της περ. ζ' της παρ.2 του ίδιου άρθρου. Όπως εξάλλου προκύπτει από την εισηγητική έκθεση της διάταξης, με το ως άνω άρθρο «αποσαφηνίζεται ότι στην έννοια του ετήσιου καθαρού εισοδήματος των καθηγητών και υπηρετούντων λεκτόρων πλήρους απασχόλησης των Α.Ε.Ι, το οποίο προέρχεται από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας είτε ατομικά είτε μέσω εταιρείας εντάσσονται αποκλειστικά τα εισοδήματα που προέρχονται από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας καθηγητή ή υπηρετούντος λέκτορα κατά την έννοια της περ. θ' της παρ.2 του άρθρου 23 του ν.4009/2011, η οποία είναι συναφής με το γνωστικό αντικείμενο του μέλους ΔΕΠ και όχι με εισοδήματα τα οποία λογίζονται από φορολογικής άποψης ως άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας αλλά δεν εντάσσονται στην ως άνω περίπτωση (ιδίως αμοιβές από συμμετοχή σε όργανα διοίκησης ή αμοιβές από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας).....Επίσης ορίζεται ότι στο ετήσιο καθαρό εισόδημα των παρ.β' και γ' της παρ.3 του άρθρου 23 του ν.4009/2011 δεν εντάσσονται τυχόν αμοιβές καθηγητών και υπηρετούντων λεκτόρων πλήρους απασχόλησης, οι οποίες προέρχονται από την παροχή διδακτικού ή διοικητικού έργου της περ.ζ' της παρ.2 του άρθρου 23 του ν.4009/2011.....Συνεπώς η βούληση του νομοθέτη είναι να διακρίνει το εν λόγω έργο από την εν γένει επιχειρηματική δραστηριότητα των μελών ΔΕΠ.».

Απάντηση

17. Με βάση τα ανωτέρω επί των τεθέντων ερωτημάτων αρμόζει η κάτωθι απάντηση:

- i) Τα μέλη Δ.Ε.Π πλήρους απασχόλησης επιτρέπεται να ασκούν διδακτικό έργο σε οποιοδήποτε άλλο Α.Ε.Ι., από αυτό που υπηρετούν, σε δημόσιες σχολές, σε δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ) και Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ), ενώ απαγορεύεται να ασκούν διδακτικό έργο σε φορείς άλλους πλην του δημοσίου με μοναδική εξαίρεση την παροχή τέτοιων υπηρεσιών σε μη κερδοσκοπικά ερευνητικά κέντρα τα οποία αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.
- ii) Η άσκηση της ανωτέρω δραστηριότητας από μέλος Δ.Ε.Π πλήρους απασχόλησης, ως ελεύθεριο επάγγελμα, με κύρια δραστηριότητα την παροχή υπηρεσιών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, στο μέτρο που δεν αποτελεί ασυμβίβαστο με την ιδιότητα μέλους Δ.Ε.Π., κατ'άρθρο 24 παρ.1 περ.α' του ν.4009/2011 και δεν τους προσδίδει την εμπορική ιδιότητα, αποτελεί επιτρεπόμενη παράλληλη δραστηριότητα κατ'άρθρο 23 παρ.2 του ν.4009/2011 και συνακόλουθα δεν αποτελεί κώλυμα διορισμού και ανάληψης υπηρεσίας σε θέση μέλους Δ.Ε.Π.
- iii) Η άσκηση παράλληλης δραστηριότητας, που συνιστά επιχειρηματική δραστηριότητα, θα πρέπει να γίνεται με προηγούμενη ενημέρωση του Κοσμήτορα της Σχολής.
- iv) Οι αμοιβές που αναφέρονται στην περ.α' της παρ.2 του άρθρου 23 του ν.4009/2011, εισπράττονται μέσω του Ε.Λ.Κ.Ε. του Ιδρύματος, στο οποίο υπηρετεί το μέλος Δ.Ε.Π πλήρους απασχόλησης και υπόκεινται σε παρακράτηση, ενώ οι κρατήσεις επί των αμοιβών από άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας αποδίδονται από τον ίδιο τον υπόχρεο. Ως επιχειρηματική δραστηριότητα κατά τα οριζόμενα στην περ.θ' της παρ.2 του ν.4009/2011, λογίζεται αποκλειστικά η παροχή κάθε είδους υπηρεσιών, που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ή την οικεία επιστήμη των καθηγητών και των υπηρετούντων λεκτόρων πλήρους απασχόλησης, ενώ δεν συμπεριλαμβάνονται στις αποδοχές που υπόκεινται σε παρακράτηση οι αμοιβές από διδακτικό ή διοικητικό έργο που αναφέρεται στην περ.ζ' της παρ.2 του ίδιου άρθρου.
- v) Η συμμετοχή χωρίς αμοιβή στην διοίκηση αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας, με την ιδιότητα του Προέδρου και του συνδιαχειριστή, εφόσον η εταιρεία δεν ασκεί εμπορική δραστηριότητα βάσει του σκοπού της, και δεν συντρέχει περίπτωση ασυμβίβαστου, κατά την περ.β' της παρ.1 του άρθρου

24 του ν.4009/2011, αποτελεί επιτρεπόμενη παράλληλη δραστηριότητα, υπό την πρόσθετη προϋπόθεση ότι τα καθήκοντα αυτά δεν εμποδίζουν μέλος Δ.Ε.Π από την άσκηση των καθηκόντων και υποχρεώσεων του ως πλήρους απασχόλησης. Υπό τις ίδιες προϋποθέσεις δύναται να συμμετέχει μέλος ΔΕΠ πλήρους απασχόλησης στη διοίκηση σωματείου με την ιδιότητα του συνδιαχειριστή και του Προέδρου του Δ.Σ.

Η Γνωμοδοτούσα

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΜΠΑΝΑΚΟΥ
ΠΑΡΕΔΡΟΣ ΝΣΚ

